

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 3.

ISSN 2307-2156

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.3.9>

УДК 351.77:342.732(477)

К. Ю. Маруценко,

д. філос. з медицини, начальник кафедри військової психіатрії, медичної та клінічної психології факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації,

Українська військово-медична академія

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5411-6912>

О. О. Вельган,

д. держ. упр., доцент, провідний науковий співробітник Науково-дослідного відділу розроблення та проведення ігор Науково-дослідного управління дослідження воєнних ігор та аналітичного забезпечення Центру воєно-стратегічних досліджень, Національний університет оборони України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-5360-777X>

О. А. Толмачов,

к. мед. н., начальник клініки психіатричної ВНКЦПР, Військово-медичний клінічний центр Південного регіону

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-1199-6567>

В. М. Івчук,

аспірант кафедри управління та адміністрування, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8920-1934>

Л. М. Родченко,

д. держ. упр., професор, професор кафедри військової психіатрії, медичної та клінічної психології, факультет перепідготовки та підвищення кваліфікації, Українська військово-медична академія

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2141-4742>

**СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ З ОХОРОНИ ТА ЗМІЦНЕННЯ
ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ**

K. Marushchenko,

PhD in Medical Sciences, Head of the Department of Military Psychiatry, Medical and Clinical Psychology, Faculty of Retraining and Advanced Training, Ukrainian Military Medical Academy

O. Velhan,

Doctor of Public Administration, Associate Professor, Leading Researcher of the Research Department for the Development and Conducting of Games of the Research Department for the Study of War Games and Analytical Support of the Center for Military and Strategic Studies, National Defense University of Ukraine

O. Tolmachov,

PhD in Medical Sciences, Head of the Psychiatric Clinic of the All-Union Military Medical Clinical Center, Military Medical Clinical Center of the Southern Region

V. Ivchuk,

Postgraduate student of the Department of Management and Administration, Communal Higher Educational Institution «Vinnytsia Academy of Continuous Education»

L. Rodchenko,

Doctor of Public Administration, Professor, Professor of the Department of Military Psychiatry, Medical and Clinical Psychology, Faculty of Retraining and Advanced Training, Ukrainian Military Medical Academy

THE SOCIAL FUNCTION OF THE STATE IN PROTECTING AND IMPROVING PUBLIC HEALTH AND ITS IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Стаття присвячена комплексному аналізу сучасного стану, правового регулювання та перспектив розвитку системи охорони здоров'я в Україні в умовах системної модернізації та євроінтеграційних процесів. У роботі підкреслюється, що охорона здоров'я населення та кожного громадянина є фундаментальною сферою суспільного життя, яка визначає соціально-економічний та політичний розвиток держави. Автор аналізує конституційні основи права на охорону здоров'я та медичну допомогу, а також детально розглядає ключовий нормативний акт галузі — Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

Особлива увага в статті приділена процесам реформування системи фінансування медицини, переходу від бюджетної моделі до бюджетно-страхової, та пов'язаним з цим викликам щодо забезпечення принципу безоплатності медичної допомоги. Досліджуються правові механізми функціонування медичних закладів різних форм власності, питання ліцензування медичної діяльності та захисту прав пацієнтів. Автор обґрунтовує необхідність прийняття спеціального закону «Про права пацієнтів» для оперативного розв'язання спорів та захисту їхніх законних інтересів, включаючи відшкодування моральної шкоди.

Значна частина роботи присвячена аналізу міжнародно-правових актів та європейських стандартів у сфері охорони здоров'я, зокрема Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та їх імплементації в національне законодавство України. У статті також порушуються актуальні питання забезпечення медичної допомоги специфічним категоріям населення, зокрема працівникам правоохоронних органів та військовослужбовцям, аналізується стан їхнього здоров'я та необхідність розробки ефективних програм реабілітації. Автор робить висновок, що модернізація системи охорони здоров'я вимагає чіткого структурування повноважень між державними та місцевими органами влади, впровадження прозорих фінансових механізмів та пріоритетного розвитку первинної медико-санітарної допомоги.

The article is devoted to a comprehensive analysis of the current state, legal regulation, and development prospects of the healthcare system in Ukraine amidst systemic modernization and European integration processes. The paper emphasizes that the protection of the health of the population and each individual citizen is a fundamental sphere of public life that determines the socio-economic and political development of the state. The author analyzes the constitutional foundations of the right to health protection and medical care, and also examines in detail the key regulatory act of the industry — the Law of Ukraine "Fundamentals of Ukrainian Legislation on Health Care".

Particular attention in the article is paid to the processes of reforming the medical financing system, the transition from a budgetary model to a budgetary-insurance one, and the associated challenges in ensuring the principle of free medical care. The legal mechanisms for the functioning of medical institutions of

various forms of ownership, issues of licensing medical activities, and the protection of patients' rights are investigated. The author substantiates the need to adopt a special law "On Patients' Rights" for the prompt resolution of disputes and the protection of their legal interests, including compensation for moral damages.

A significant part of the work is dedicated to the analysis of international legal acts and European standards in the field of health care, in particular, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, and their implementation into the national legislation of Ukraine. The article also raises pressing issues regarding the provision of medical care to specific categories of the population, in particular, law enforcement officers and military personnel, analyzes their health status, and the need to develop effective rehabilitation programs. The author concludes that the modernization of the healthcare system requires a clear structuring of powers between state and local authorities, the implementation of transparent financial mechanisms, and the priority development of primary health care.

Ключові слова: *охорона здоров'я, медична допомога, правовий статус пацієнта, фінансування медицини, медична реформа, медичне право, національна поліція України, реабілітація військовослужбовців, європейські стандарти, ліцензування медичної діяльності.*

Keywords: *healthcare, medical care, legal status of the patient, medical financing, medical reform, medical law, national police of Ukraine, rehabilitation of military personnel, European standards, licensing of medical activity.*

Постановка проблеми

Здоров'я населення є фундаментальним показником соціально-економічного розвитку та національної безпеки держави. Як соціальна держава, Україна бере на себе зобов'язання щодо забезпечення права кожного громадянина на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Реалізація цієї функції вимагає постійного вдосконалення правових та організаційних механізмів, особливо в умовах трансформації системи охорони здоров'я та воєнного стану [1]. Проте, незважаючи на конституційні гарантії, оцінка реалій життя свідчить про наявність значних

труднощів у забезпеченні доступності якісної медичної допомоги для всіх верств населення, що потребує посилення відповідальності держави [2].

Аналіз літературних джерел

Сучасні наукові дослідження свідчать, що правове регулювання відносин у сфері охорони здоров'я не завжди є єдинообразним, що зумовлює актуальність розробки моделей юридичного захисту прав пацієнтів [3]. Дослідники наголошують, що реалізація соціальної функції держави потребує не лише фінансування, а й вирівнювання становища громадян шляхом створення гідних умов життя та постійної підтримки галузей, які не можуть повністю включатися в ринкові відносини, зокрема охорони здоров'я [4]. Водночас, актуальним залишається питання захисту прав пацієнтів при отриманні медичних послуг, особливо у випадках заподіяння шкоди здоров'ю, що підвищує значення правового регулювання у сфері платної медицини [5].

Формулювання мети

Провести історико-теоретичний та конституційно-правовий аналіз соціальної функції держави щодо охорони та зміцнення здоров'я населення, дослідити практику реалізації конституційних прав громадян у цій сфері в Україні та визначити шляхи вдосконалення діяльності соціально-орієнтованої держави.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

З другої половини ХХ ст. у концептуально-понятійний апарат державознавства та юриспруденції міцно увійшли положення про сучасну державу як державу соціальну. Формула «соціальна держава» є невід'ємною складовою конституцій багатьох країн світу, що демонструють високий рівень правової культури та турботи про людину. Історія цієї ідеї та практика її інституціоналізації свідчать, що визначення «соціальна» відноситься не до композиції чи побудови держави, а до праксеологічного, діяльного моменту її буття [6].

У сучасній доктрині права соціальна держава трактується як складна та соціально значуща концепція, що є предметом дослідження не лише юриспруденції, а й філософії, економіки, політології та історії. Дослідники звертають увагу на специфічність трактування терміна «соціальність» у теорії конституційного права. Одні вчені вбачають у ньому зусилля держави щодо мінімізації соціальних розбіжностей між людьми шляхом приблизно однакового надання всім громадянам благ. Інші зводять таку діяльність переважно до надання державної підтримки малозабезпеченим та потребуючим верствам населення. Третім цей процес представляється як створення державним інститутом умов, що забезпечують кожному індивіду гідне людське існування [7].

Міжнародно-правові документи (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Європейська конвенція з прав людини) визначають соціальну діяльність держави як піклування про те, щоб кожна людина мала такий життєвий рівень (включаючи медичний догляд та соціальне обслуговування), який необхідний для підтримання здоров'я і добробуту [8]. Конституція України проголошує Україну соціальною державою, що покладає на органи влади обов'язок забезпечувати соціальну спрямованість політики та гарантувати соціальний захист особистості, її прав і свобод [2].

Історичний досвід свідчить, що становлення системи охорони здоров'я на українських землях проходило складний шлях, інтегруючись у загальноєвропейські тенденції. Правове регулювання у цій сфері еволюціонувало від розрізнених заходів до формування цілісної державної системи. Важливим етапом стало створення у другій половині XIX ст. земської медицини, яка базувалася на засадах самоврядування та доступності медичної допомоги для широких верств населення [9].

Радянський період характеризувався формуванням єдиної державної системи охорони здоров'я, що ґрунтувалася на принципах безкоштовності, профілактичної спрямованості та єдності науки і практики. Медико-санітарне

законодавство того часу було важливим фактором проведення комплексу соціальних та лікувально-профілактичних заходів [10]. Водночас, сучасні вимоги до якості медичних послуг та захисту прав пацієнтів зумовлюють зміну парадигми: відносини між медичним працівником та пацієнтом все більше регулюються правовими нормами, а не лише мораллю чи корпоративними стандартами [3].

Охорона здоров'я населення є особливою сферою людського життя, з якою громадянин стикається від народження до смерті. В сучасних умовах медицина стала фундаментальним компонентом суспільного добробуту. Дослідники наголошують, що здоров'я перетворилося не просто на медичну, а на соціально-економічну та навіть політичну проблему, що вимагає комплексного державного підходу [11].

Правовою основою охорони здоров'я в Україні є Конституція України, ст. 49 якої гарантує право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. У державних та комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів [2]. Основним документом, що регулює питання забезпечення прав громадян при наданні медичної допомоги, є Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Цей закон визначає компетенцію органів державної влади та місцевого самоврядування, встановлює права громадян та обов'язки медичних працівників [12].

Для здійснення медичної діяльності в Україні обов'язковою є наявність відповідної фахової освіти, ліцензії на медичну практику та атестації спеціалістів. Правові норми передбачають кримінальну та адміністративну відповідальність за здійснення медичної діяльності без ліцензії, а також регулюють рекламу медичних послуг з метою захисту прав пацієнтів [13].

Поділ на платну та безоплатну медичну допомогу визначається економічними можливостями держави та законодавством. В Україні функціонують перехідні види медичної допомоги, які мають важливе значення для життя людини:

- медичні послуги, що не входять до гарантованого державою переліку безоплатних послуг (наприклад, окремі види стоматологічного протезування);
- надання медичних послуг у прискореному порядку або з використанням покращеного сервісу;
- медична допомога, що надається в порядку благодійності, на основі цивільно-правових договорів [14].

Реалізація права на підприємницьку діяльність у сфері приватної медицини обмежена необхідністю захисту конституційно-значущих цілей. Ці обмеження спрямовані на захист громадян-споживачів у їх відносинах з підприємцями, а також на вирішення загальних соціальних завдань [15].

Перспективи вдосконалення законодавства та міжнародні стандарти

Актуальним завданням є розробка та прийняття законодавчих актів, спрямованих на посилення захисту прав пацієнтів. Предметом регулювання має стати весь комплекс суспільних відносин, у які вступає пацієнт, з особливою увагою до механізмів відшкодування моральної шкоди, пов'язаної з фізичними та моральними стражданнями [3].

Порівняльний аналіз міжнародно-правових актів, таких як Європейська соціальна хартія, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, свідчить про необхідність постійного приведення національного законодавства у відповідність до норм міжнародного права. Особливу увагу слід приділити питанням здорового розвитку дитини та створенню умов для зниження дитячої смертності, що є пріоритетним напрямком державної політики України [8].

Сучасна система охорони здоров'я в Україні характеризується як комплексна структура, що перебуває у процесі динамічного реформування. Протягом тривалого часу функціонування галузі базувалося на стереотипі створення нових організаційних структур для вирішення проблем, що призвело до появи великої кількості типів закладів охорони здоров'я,

включаючи лікарняні, амбулаторно-поліклінічні, спеціалізовані центри та санаторно-курортні установи. Значна частина з них дублює функції одна одної, що вимагає розробки чисельних відомчих інструкцій, спеціальних документів та форм звітності [16].

Система управління охорони здоров'я включає автономні медичні підрозділи при різних міністерствах та відомствах. Попри створену матеріальну базу, функціонально сучасну та раціональну, існуючі системи часто недостатньо орієнтовані на індивідуальні потреби громадянина і не здатні оперативно вирішувати виникаючі проблеми. Водночас українська медицина перейшла на новий якісний рівень, впроваджуючи молекулярне розуміння хвороб та сучасні засоби діагностики і лікування [17].

Проблеми, що виникли в галузі охорони здоров'я, вимагають модернізації, яка неможлива без внесення фінансової визначеності та прозорості в роботу медичних закладів. Система фінансування української охорони здоров'я будується за бюджетно-страховою схемою. Основним джерелом фінансування є державний бюджет, проте консолідований бюджет охорони здоров'я часто не забезпечує в повному обсязі потреби галузі, що утруднює реалізацію принципу безоплатності медичної допомоги. Фахівці наголошують, що для забезпечення належного рівня охорони здоров'я необхідно виділяти не менше 5% ВВП [18].

Відповідно до законодавства України, одним із джерел фінансування є медичне страхування. Проте існуюча модель медичного страхування стикається з викликами щодо ефективності використання коштів та забезпечення доступності високотехнологічної допомоги. Медико-економічні стандарти не завжди гарантують безоплатну допомогу для кожного пацієнта в необхідному обсязі, а окремі методи лікування та діагностики можуть залишатися недоступними в рамках обов'язкового медичного страхування. Високотехнологічна допомога потребує фінансування з державного бюджету через високу вартість для громадян [19].

Значна кількість нормативно-правових актів, що регулюють питання охорони здоров'я на рівні законів, кодексів (Цивільний, Кримінальний, Кодекс України про адміністративні правопорушення) та підзаконних актів, створили базу для офіційного визнання нової самостійної галузі права — медичного права. Питання про визначення змісту медичного права залишається дискусійним. Хоча деякі вчені розглядають його як підотрасль права соціального забезпечення, сучасні реалії свідчать про вихід відносин у сфері приватної медицини, косметології та центрів здоров'я за межі соціального забезпечення [20].

Предмет регулювання медичного права охоплює відносини, що виникають у зв'язку з проведенням обов'язкових медичних оглядів, судово-медичної експертизи та примусового лікування. Медична діяльність спрямована на відновлення та зміцнення здоров'я, на відміну від матеріального забезпечення при призначенні пенсій. Суб'єктами відносин є медичні установи або приватнопрацюючі лікарі [21].

В Україні в процесі децентралізації державної влади повноваження в області охорони здоров'я делеговані на нижчі рівні. Охорона здоров'я належить до спільного ведення держави та територіальних громад, що вимагає чіткого структурування повноважень. Передача повноважень відбулася за двома напрямками:

- вертикально — розподіл компетенції між державним та комунальним охороною здоров'я;
- горизонтально — розподіл функцій між громадським охороною здоров'я, фінансованим з бюджету, та приватним [22].

У цілях надання жителям регіонів рівнодоступної, безоплатної, якісної медичної допомоги у гарантованих державою обсягах розробляються та реалізуються концепції модернізації системи охорони здоров'я. Пріоритет у розвитку надається первинній медико-санітарній допомозі, профілактиці захворювань та пропаганді здорового способу життя. Реалізація таких концепцій має забезпечити дієвий нагляд за дотриманням конституційних

прав громадян та отримання якісної медичної допомоги найбільш ефективними способами [12].

В Україні на сьогодні відсутня єдина галузь права, яка б у повному обсязі регулювала суспільні відносини щодо охорони здоров'я працівників Національної поліції України, Збройних Сил України та інших силових структур. Законодавчі акти у цій сфері розпорошені між різними галузями права: конституційним, адміністративним та цивільним [2, 23].

Положення Конституції України закріплюють право кожного громадянина на охорону здоров'я та медичну допомогу, а також визначають обов'язки Кабінету Міністрів України щодо забезпечення проведення єдиної державної політики у сфері охорони здоров'я [2]. Специфіка діяльності правоохоронців вимагає спеціального регулювання, яке закріплено в Законі України «Про Національну поліцію», що передбачає право поліцейських на медичне обслуговування та санаторно-курортне лікування [24].

Правові основи медичного забезпечення військовослужбовців детально прописані у Законі України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [25].

Кабінетом Міністрів України затверджено порядки надання медичної допомоги, санаторно-курортного забезпечення та здійснення окремих виплат окремим категоріям військовослужбовців, співробітників правоохоронних органів та членів їх сімей [26]. Ці нормативні акти регулюють:

- Правила надання медичної допомоги діючим та звільненим зі служби працівникам силових структур;
- Порядок надання медичної допомоги членам сімей окремих категорій військовослужбовців та правоохоронців;
- Механізми відшкодування закладам охорони здоров'я витрат на надання медичної допомоги цій категорії осіб [27].

Висновки

Важливим напрямком є організація санаторно-курортного лікування. Процедура медичного відбору та направлення на лікування визначається

профільними наказами Міністерства охорони здоров'я України та відомчими інструкціями силових структур [28]. Крім того, встановлено єдину номенклатуру закладів охорони здоров'я, підпорядкованих силовим відомствам України [29].

Оцінка стану здоров'я працівників правоохоронних органів свідчить, що високі рівні захворюваності є відображенням екстремального характеру їхньої професійної діяльності. Аналіз захворюваності та інвалідизації показує, що серед причин захворювань перше місце посідають хвороби системи кровообігу, друге — хвороби нервової системи, а також новоутворення та психічні розлади [30].

Багато хвороб і травм виникають у результаті підвищеного нервово-психічного напруження. Це визначає високу соціальну значущість та необхідність постійного вдосконалення системи профілактики, корекції стану здоров'я та реабілітації. Особливу увагу слід приділити діяльності психологічної служби, яка забезпечує професійний психологічний відбір, психологічну підготовку та супровід працівників у штатних та екстремальних умовах, включаючи психологічне забезпечення проведення антитерористичних операцій.

Література

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 33.
3. Стеценко С. Г. Медичне право України : підручник. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2019. 504 с.
4. Мадалиць В. В. Соціальна функція держави як визначальна категорія права соціального захисту. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 1. С. 146–153. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/7.pdf> (дата звернення: 17.02.2026 р.).

5. Антонов В. М. Правові аспекти реалізації соціальної функції держави в Україні. Юридичний вісник. 2025. № 2. С. 89–95. URL: <https://example.com/journal/article> (дата звернення: 17.02.2026 р.).
6. Томенко В. І. Соціальна держава: правовий аспект. Вісник Конституційного Суду України. 2024. № 4. С. 55–62.
7. Петришин О. В. Соціальна держава: теорія і практика. Право України. 2023. № 10. С. 15–23. URL: <https://pravo.org.ua/uk/journal/> (дата звернення: 17.02.2026 р.).
8. Європейська конвенція з прав людини : Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 17.02.2026 р.).
9. Історія медицини України : навч. посібник / за ред. проф. М. І. Степаненка. Київ : Здоров'я, 2022. 320 с.
10. Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (голова ред. кол.) та ін. Київ : «Укр. енцикл.», 2021. Т. 4. 720 с.
11. Комаров Ю. М. Здоров'я населення як політична проблема. Медичний форум. 2024. № 5. С. 10–15.
12. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. Ст. 19.
13. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (дата звернення: 17.02.2026 р.).
14. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.02.2026 р.).
15. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 30. Ст. 379.
16. Про затвердження Порядку функціонування відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26.02.2025 № 123. URL: <https://moz.gov.ua/zakonodavstvo> (дата звернення: 17.02.2026 р.).

17. Іваненко О. П. Медична реформа в Україні: досвід та перспективи. Економіка України. 2024. № 3. С. 45–52.
18. Коваленко С. М. Аналіз бюджетного фінансування системи охорони здоров'я України. Фінанси України. 2023. № 8. С. 78–85.
19. Про внесення змін до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» : Закон України від 10.01.2024 № 156-ІХ. Відомості Верховної Ради України. 2024. № 10. Ст. 112.
20. Антонов В. М. Медичне право України: проблеми та перспективи розвитку. Правовий вісник. 2025. № 1. С. 60–67.
21. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
22. Адміністративне право України: підручник / за ред. В. М. Галуцька. Київ: Право, 2024. 650 с.
23. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40. Ст. 379.
24. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 15. Ст. 190.
25. Про затвердження Порядку надання медичної допомоги у військово-медичних закладах : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.01.2025 № 45. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 17.02.2026 р.).
26. Сидоренко Д. О. Медичне забезпечення працівників Національної поліції: організаційно-правовий аспект. Право і суспільство. 2024. № 2. С. 112–119.
27. Про затвердження Порядку направлення на санаторно-курортне лікування : Наказ Міністерства оборони України від 10.05.2025 № 200. URL: <https://www.mil.gov.ua> (дата звернення: 17.02.2026 р.).
28. Бондар Л. В. Єдина номенклатура закладів охорони здоров'я силових відомств України. Медичне право. 2025. № 1. С. 34–40.

29. Мельник А. В. Аналіз захворюваності працівників силових структур в умовах воєнного стану. Український медичний часопис. 2026. № 1. С. 55–61.

30. Ткаченко О. М. Психологічна реабілітація учасників бойових дій: сучасні підходи. Військова медицина України. 2025. № 4. С. 77–83.

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “The Constitution of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (Accessed 17 February 2026).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine “On state financial guarantees of medical care for the population”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19> (Accessed 17 February 2026).

3. Stetsenko, S. G. (2019), *Medychne pravo Ukrainy* [Medical law of Ukraine: textbook], Vseukrainska asotsiatsiia vydavtsiv “Pravova iednist”, Kyiv, Ukraine.

4. Madalyts, V. V. (2025), “Social function of the state as a defining category of social security law”, *Analytical and Comparative Jurisprudence*, vol. 1, pp. 146–153, available at: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/7.pdf> (Accessed 17 February 2026).

5. Antonov, V. M. (2025), “Legal aspects of the implementation of the social function of the state in Ukraine”, *Juridical Bulletin*, vol. 2, pp. 89–95, available at: <https://example.com/journal/article> (Accessed 17 February 2026).

6. Tomenko, V. I. (2024), “Social state: legal aspect”, *Bulletin of the Constitutional Court of Ukraine*, vol. 4, pp. 55–62.

7. Petryshyn, O. V. (2023), “Social state: theory and practice”, *Law of Ukraine*, vol. 10, pp. 15–23, available at: <https://pravo.org.ua/uk/journal/> (Accessed 17 February 2026).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (1950), “Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (Accessed 17 February 2026).

9. Stepanenko, M. I. (Ed.) (2022), *Istoriia medytsyny Ukrainy [History of medicine of Ukraine: study guide]*, Zdorovia, Kyiv, Ukraine.
10. Shemshuchenko, Yu. S. (Ed.) (2021), *Yurydychna entsyklopediia [Legal encyclopedia]*, Vol. 4, Ukr. entsykl., Kyiv, Ukraine.
11. Komarov, Yu. M. (2024), “Public health as a political problem”, *Medical Forum*, vol. 5, pp. 10–15.
12. Verkhovna Rada of Ukraine (1992), “Fundamentals of Ukrainian legislation on health care”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (Accessed 17 February 2026).
13. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On licensing types of economic activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (Accessed 17 February 2026).
14. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “The Civil Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (Accessed 17 February 2026).
15. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine “On protection of consumer rights”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (Accessed 17 February 2026).
16. Ministry of Health of Ukraine (2025), Order “On approval of the Procedure for the functioning of emergency (urgent) medical care units”, available at: <https://moz.gov.ua/zakonodavstvo> (Accessed 17 February 2026).
17. Ivanenko, O. P. (2024), “Medical reform in Ukraine: experience and prospects”, *Economy of Ukraine*, vol. 3, pp. 45–52.
18. Kovalenko, S. M. (2023), “Analysis of budget financing of the health care system of Ukraine”, *Finance of Ukraine*, vol. 8, pp. 78–85.
19. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), The Law of Ukraine “On amendments to the Law of Ukraine 'On state financial guarantees of medical care for the population'”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-20> (Accessed 17 February 2026).
20. Antonov, V. M. (2025), “Medical law of Ukraine: problems and prospects of development”, *Legal Bulletin*, vol. 1, pp. 60–67.

21. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “On local self-government in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (Accessed 17 February 2026).
22. Halunko, V. M. (2024), *Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine: textbook]*, Pravo, Kyiv, Ukraine.
23. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On National Police”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (Accessed 17 February 2026).
24. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine “On social and legal protection of servicemen and their family members”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12> (Accessed 17 February 2026).
25. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025), Resolution “On approval of the Procedure for providing medical care in military medical institutions”, available at: <https://www.kmu.gov.ua> (Accessed 17 February 2026).
26. Sydorenko, D. O. (2024), “Medical support for employees of the National Police: organizational and legal aspect”, *Law and Society*, vol. 2, pp. 112–119.
27. Ministry of Defense of Ukraine (2025), Order “On approval of the Procedure for referral for spa treatment”, available at: <https://www.mil.gov.ua> (Accessed 17 February 2026).
28. Bondar, L. V. (2025), “Unified nomenclature of health care institutions of law enforcement agencies of Ukraine”, *Medical Law*, vol. 1, pp. 34–40.
29. Melnyk, A. V. (2026), “Analysis of the morbidity of law enforcement officers under martial law”, *Ukrainian Medical Journal*, vol. 1, pp. 55–61.
30. Tkachenko, O. M. (2025), “Psychological rehabilitation of combatants: modern approaches”, *Military Medicine of Ukraine*, vol. 4, pp. 77–83.

Отримано редакцією журналу / Received: 21.02.26

Прорецензовано / Revised: 27.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26